

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

SENIOR FASE

GRAAD 9

NOVEMBER 2014

SKEPPENDE KUNSTE

PUNTE: 100

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 29 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig voordat dit beantwoord word:

1. BEANTWOORD SLEGS TWEE (2) AFDELINGS VAN DIE 4 AFDELINGS: Kies die TWEE afdelings wat julle die jaar gestudeer het.

	RIGTING	VRAE
AFDELING A:	VISUELE KUNSTE	1 – 4
AFDELING B:	DANS	5 – 8
AFDELING C:	DRAMA	9 – 12
AFDELING D:	MUSIEK	13 – 17

2. Nommer jou antwoorde presies soos die vraag genommer is.
3. Skryf netjies en leesbaar.
4. Alle antwoorde word geskryf op die ANTWOORDBLAD en NIE op die vraestel NIE.

AFDELING 1: VISUELE KUNS**VRAAG 1: MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

Kies die korrekte antwoord van die moontlike antwoorde vir elkeen van die onderstaande vrae. Skryf slegs die letter (A–D) van die korrekte antwoord langs die nommer (1.1–1.10) van die vraag, byvoorbeeld 1.11 D.

1.1 Wat noem ons 'n vorm wat met die natuur te doen het?

- A Sirkulêre
- B Organiese
- C Simplistiese
- D Gespasieerde (1)

1.2 Watter kunselement het met die kwaliteit van 'n oppervlakte te doen?

- A Lyn
- B Spasie
- C Vorm
- D Tekstuur (1)

1.3 Indien 'n motief in 'n kunswerk herhaal word veroorsaak dit ...

- A herhaling.
- B balans.
- C 'n patroon.
- D skaal. (1)

1.4 'n Aaneenlopende lyn in 'n kunswerk word 'n ... lyn genoem.

- A vertikale
- B simmetriese
- C asimmetriese
- D kontoer- (1)

1.5 Watter tipe werkgeleenthede is vir 'n persoon met 'n graad in die Skone Kunste beskikbaar?

- A Argitek
- B Filosoof
- C Boekhouer
- D Kunskritikus (1)

- 1.6 Die area rondom positiewe vorms en die agtergrond is ... vorme.
- A figuurlike
  - B geometriese
  - C negatiewe
  - D organiese
- (1)
- 1.7 Die kreatiewe probleemoplossingsproses sluit in beplanning, navorsing, nuwe idees en verbeelding en word ... genoem.
- A toon
  - B ontwerp
  - C tekstuur
  - D tekening
- (1)
- 1.8 Die elemente en beginsel van ontwerp is ...
- A die boublokke wat gebruik word om 'n kunswerk te skep.
  - B die reëls wat 'n kunstenaar moet volg om 'n kunswerk te skep.
  - C pen, papier en tekenvoorwerpe.
  - D die kunstenaar en die model.
- (1)
- 1.9 Watter van die volgende is NIE 'n element van kuns NIE?
- A Vorm
  - B Lyn
  - C Kontras
  - D Tekstuur
- (1)
- 1.10 Harmonie in kuns verwys na ...
- A soortgelyke eenhede van komposisie wat 'n kunswerk saamstel.
  - B musikale stimuli wat help om 'n kunswerk te skep.
  - C twee elemente wat saamwerk.
  - D twee kunstenaars wat saamwerk om een kunswerk te skep.
- (1)
- [10]**

VRAAG 2

Bestudeer die onderstaande prente en tref/maak 'n vergelyking tussen FIGUUR 2.1 en FIGUUR 2.2 met verwysing na:

- Ruimte
- Vorm
- Lyn

Jy mag puntsgewys beantwoord.

FIGUUR 2.1

FIGUUR 2.2

Elke feit tel 1 (een) punt.

[10]

VRAAG 3: ONTWERP

3.1 Ontwerp op 'n A4 bladsy 'n grondvloerplan (2D bo-aansig) van jou "droomhuis". Benoem al die vertrekke asook die gange. Die plan moet netjies met 'n potlood en liniaal geteken word. Gebruik die volgende riglyne om jou te help.

1. Daar moet 'n sitkamer, kombuis, een badkamer en twee slaapkamers wees.
2. Sluit in 'n "sleutel" om te illustreer hoe jy deure, vensters of enige ander belangrike elemente sal voorstel.

Die volgende rubriek word gebruik om jou tekening te assesser:

KRITERIA	2	1	0
GEBRUIK VAN 'N "SLEUTEL"	Die sleutel is van hulp en goed geïllustreer.	Die sleutel is daar maar nie baie van hulp nie.	Daar is geen sleutel.
PROPORSIE	Die illustrasie se proporsie is goed.	Daar is sommige proporsie foute.	Die illustrasie se proporsie is swak voorgestel.
ELEMENTE WAT GEBRUIK IS	Alle elemente (kombuis, sitkamer, een badkamer en 2 slaapkamers sowel as 'n sleutel) van die grondplan is teenwoordig.	Sommige van die elemente (kombuis, sitkamer, een badkamer en 2 slaapkamers sowel as 'n sleutel) van die grondvloer is teenwoordig.	Daar is te min elemente (kombuis, sitkamer, een badkamer en 2 slaapkamers sowel as 'n sleutel) van die grondvloer teenwoordig.
NETHEID	Die illustrasie is baie netjies en leesbaar.	Die illustrasie is bietjie onnet.	Die illustrasie is baie onnet en dit is moeilik om van dit sin te maak.
ALGEHELE INDRUK	Taak baie goed.	Gemiddelde illustrasie.	Swak taak.

(10 x 1) (10)

3.2 In lyn met argitektuur verduidelik die verskil tussen 'n 1-punt en 2-punt perspektief. Maak van tekeninge gebruik om jou antwoord te verduidelik.

(10 ÷ 2) (5)
[15]

VRAAG 4

Lees die volgende artikel en beantwoord die onderstaande vrae.

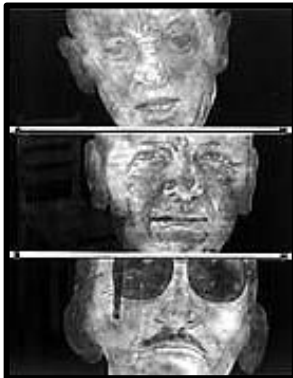
IN AFRIKA
By Joy Garnett

“Afrikaanse Kultuur” is ’n eenvoudige term wat baie beskryf. Dit sluit historiese voorwerpe uit ’n verlore verlede en materiaal van lewende tradisionele kulture in. Dit is deel van die Afrika-diaspora, vooruitstrewend buite Afrika in baie plekke – die Karibiese-eilande, die VSA en Europa.

En Afrika-kuns is kontemporêre kuns. Uitbundige, gesofistikeerde werk word in baie Afrika lande geproduseer, en toenemend internasionaal uitgevoer. Nêrens is hierdie meer waar as in die nuwe Suid-Afrika.

“Bevryde Stemme”

Veral een, gefokusde blik op Suid-Afrikaanse kontemporêre kuns, is die uitstalling “Bevryde Stemme, Kontemporêre Kuns van Suid-Afrika” by die Museum vir Afrika-kuns by 593 Broadway-weg in Soho, September 17 tot Januarie 2, 1999. Die uitstalling bestaan uit 65 skilderye, beeldhouwerk en video-installasies wat sedert die einde van apartheid in 1994 gemaak is.

Paul Stopforth, *Die Ondervraers*, 1979

“Bevryde Stemme” begin met *Die Ondervraers* (1979), ’n enkelinge apartheid-era werk deur Paul Stopforth. Dit is ’n vertikale triptiek van drie groot panele wat in grafiet en was gedoen is, en die werk beeld die buitengewone grootte gesigte van drie sekuriteitspolisiemanne wat Steve Biko ondervra het voordat hy in regeringbewaking, vermoor is. Die werk bring ander kenmerkende uitbeeldings van terreur, van Carl Theodore Dreyer se uitbeeldings van soldate in sy 1928 stillewe film meesterstuk, *La Passion de Jeanne d’Arc*, tot Leon Golub se portrette van huursoldate in die 1980’s, tot herinnering.

“Nog ’n kunstenaar wie ek nie uit my gedagtes kan kry is Mbongeni Richman Buthelezi, wie se kleurvolle abstrakte skilderye, gemaak word deur kos-plastiekhouders om op houtborde te smelt. Buthelezi se werk is verwant aan dié van Thorton Dial, die Afro-Amerikaanse nie-erkende kunstenaar van die Amerikaanse Suide (ingesluit in die volgende Whitney tweemaandelikse uitgawe), wat sy eie skilderstyl geskep het wat op ’n volkmitologie van gevonde en weggooi voorwerpe – bande, roosters, linoleum en lappe gebaseer is.

Mbongeni Richman Buthelezi
Ongetiteld, 1999

Maar Buthelezi, alhoewel 'n benadeelde omdat hy arm en van die 'townships' is, is geen nie-erkende kunstenaar. Hy het die Funda Sentrum in Johannesburg bygewoon, 'n "swart instelling" waar hy nou onderrig. Sy gebruik van weggooi materiaal weerspieël sy oortuigings oor die kunstenaar se rol as bewaarder van die omgewing en oor die kuns as 'n daad van politieke verantwoordelikheid.

Ook boeiend is kleurfoto's deur Zwelethu Mthethwa, wat verwys na die patroongelaaide portretkuns van baie Afrika-fotografie van die 1960's – Seydou Keita kom veral na vore. Mthethwa se portrette van arm mense, wat studio-styl in hul ongelooflike versierde huise poseer, het 'n subtiele politieke wending.

Zwelethu Mthethwa
Ongetiteld, 1999

Die uitstalling bevat ook 'n vreemde en indringende video deur Penny Siopis, getiteld *My Lovely Day*. Dit is 'n vermenging van beelde uit haar kinderdae op musiek getoonset en het 'n uitdagende, surrealistiese stroom van onderskrifte. Aangebied in 'n klein, oudtydse teater, kompleet met rooi drapering, kitsch velour opvou sitplekke en 'n proscenium skerm, behoort die installasie 'n nostalgiese bioskoop ontvlugting te bied. Maar die film is terselfdertyd ontstellend en sussend, as die gefragmenteerde onderskrifte – stukkies van die geheue, mondelinge geskiedenis, frases gelig uit poskaarte – die brutale regering se beleide van daardie era beklemtoon.

Suid-Afrika in die gedrukte media

'n Aansienlike katalogus vergesel "Bevryde Stemme" en sluit essays deur die twee wat die meer bekende kunstenaars wat verteenwoordig word, David Koloane en Sue Williamson. Williamson redigeer 'n aanlyn tydskrif toegewy aan kontemporêre kuns in Suid-Afrika, genoem *Art Throb*, wat omvattende plaaslike en internasionale volledige benoemings, resensies, rubrieke en skakels bevat. Dit is regtig skitterend ontwerp.

JOY GARNETT is 'n kunstenaar van New York.

[Bron: <http://www.artnet.com/magazine/reviews/garnett/garnett12-29-99.asp>]

- 4.1.1 Watter gebeurtenis word deur die artikel uitgebeeld? Verskaf 'n definisie daarvan. (2)
- 4.1.2 Wat behels hierdie vertoning? Noem TWEE kunstenaars wat by die uitstalling betrokke is. (3)
- 4.1.3 Beskryf Zwelethu Mthethwa se kuns soos in die artikel genoem. (2)

4.1.4   Waarom laat Paul Stopforth se werk, “*Die Ondervraers*” die persone wat daarna kyk, bang voel? (3)

4.2   Joy Garnett, het die artikel geskryf en sy is ook ’n kunstenaar, maar skryf as ’n kunskritikus. Van jou begrip van ’n kunskritikus, skryf VYF punte neer wat ’n kunskritikus se rol beskryf. (5)
[15]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: DANS**VRAAG 5: MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

Kies die korrekte antwoord van die moontlike antwoorde vir elkeen van die onderstaande vrae. Skryf slegs die letter (A–D) van die korrekte antwoord langs die nommer (5.1–5.10) van die vraag, byvoorbeeld 5.11 D.

5.1 Watter dansvorm se oorsprong kom uit Suid-Afrika?

- A Ballet
- B Rubbersteweldans
- C Moderne dans
- D Jazz (1)

5.2 Watter term verwys NIE na komposisionele dansstrukture NIE?

- A Begin en eindes
- B Herhaling/Repetisie
- C Oorgang
- D Postuur (1)

5.3 Fisiese dansstamina word ontwikkel deur ...

- A met gewigte in die gimnasium te oefen.
- B die korrekte dansskoene te dra.
- C konstante dansoefeninge.
- D hard te studeer. (1)

5.4 Wat beteken postuur?

- A Die posisie waarin jy jou liggaam ophou teen die kragte van swaartekrag.
- B Die vermoë om jou liggaam stil te hou vir 'n lang tydperk.
- C Die veilige gebruik van jou ruggraat en kern.
- D Die manier waarop 'n danser hul arms gebruik. (1)

5.5 Draaibeweging met oogfokus word ... genoem.

- A ballet
- B dans-intergrasie
- C draaibeweging
- D draaie (1)

5.6 Die vrystelling van energie en gewig of krag in dansterminologie staan as ... bekend.

- A dinamika
- B konsolidasie
- C stamina
- D ruimte bewustheid (1)

5.7 Eenheidsbeweging is wanneer ...

- A daar slegs een danser is.
- B 'n groep dansers wat dieselfde danspassies uitvoer.
- C die dansers vir 'n oomblik rus en nie beweeg nie.
- D 'n solo danser aantree.

(1)

5.8 Watter opvoerende kuns word NIE as dans beskou NIE?

- A Mimiek
- B Ysskaats
- C Ballet
- D Klopdans

(1)

5.9 Pantsula-dans kan beskryf word as ...

- A 'n dans wat deur probleem tieners uitgevoer word.
- B 'n Afrika dans waar dromme gebruik word om by die uitvoering by dra
- C 'n dans met kenmerkende voetbrwegings en liggaamsvibrasies.
- D 'n stadige dans waar die dansers ligte danspassies doen.

(1)

5.10 Opwarming vir dans is belangrik omdat ...

- A dit 'n groep mense bymekaar bring.
- B indien dit koud is, sal die groep dansers beter voel.
- C dit aan die danssessie struktuur gee.
- D dit 'n veilige oefening is wat verseker dat daar geen beserings plaasvind.

(1)

[10]

VRAAG 6

Bestudeer die onderstaande sketse en beantwoord die vrae wat volg.

A

B

C

- 6.1 Kies EEN van die volgende dansstyle, benoem die tipe dans en beskryf dit deur gebruik te maak van die volgende kriteria:

LIGGAAM	Hoe word die dansers se liggaamsdele gebruik? Watter vorms sal die liggaam maak? Hoe word die verskillende liggaamsdele gebruik?
<u>A</u>KSIE	Watter bewegings of aksies voer die dansers uit?
<u>S</u>PASIE	Van watter patrone in <u>spasie</u> maak die dansers gebruik?
<u>T</u>YD	Watter aspekte van <u>tyd</u> word gebruik? Wat sal jy oplet oor die dansers se ritmes? Hoe vinnig of stadig is die dans?
<u>E</u>NERGIE	Hoe sou jy die <u>energie</u> van die danser(s) tydens die dans en die dans beskryf?

[10]

VRAAG 7

- 7.1 Jou onderwyser is nie die dag by die skool nie en het jou gevra om in beheer vir die opwarming voor die dansklas te wees. Beskryf in EEN paragraaf die bewegings en aksies wat jy die klas sal laat uitvoer en verduidelik waarom jy dié betrokke opwarmingsoefeninge gekies het.

Gebruik die volgende sleutelwoorde as riglyne:

Bloedsirkulasie; spiere; gewrigte; senuwees; ontspanning; konsentrasie. (10)

- 7.2 Wat is die belangrikheid van afkoeling? Beskryf wat jy sal doen as 'n afkoel-aktiwiteit.

(5)
[15]

VRAAG 8

Lees die volgende artikel en beantwoord die onderstaande vrae.

BEVRY DEUR PASSIES GESMEE IN PYN

'n Suid-Afrikaanse musiekgeselskap neem 'n 19de eeuse dans wat deur geboeide myners van die strate geskep is na verhoë regoor die wêreld.
November 19, 2000 deur ELAINE DUTKA

Vincent Ncabashe het heel eerste rubberstewels ('gumboot') dans by die Thabisong jeugklub in Soweto, as 'n 10-jarige, twee dekades gelede, geleer. Hy sê dat die werkersklas kunsvorm, wat tydens die 19de eeu in die land se goudmyne ontstaan het, was grootliks op neergesien.

Vandag, Ncabashe en vyf van sy jeugklub vriende vertolk die hoofrolle in "*Gumboots*", is 'n liedjie en-dans-extravaganza wat in stede regoor die wêreld opgevoer was en dit open Woensdag by die Wilshire Teater. Dit word geredigeer deur Zenzi Mbuli, wat die vertoning in die vroeë 1990's na die verhoog gebring het. Twee jaar gelede het "*Gumboots*" onder die aandag van die "Tap Dogs" produsent Wayne Harrison gekom, wie se Back Row produksies saam met ander produsente die uitvoering 'n \$1,2-miljoen hupstoot en professionele produksiewaardes gegee het.

Die dans kan beskryf word as 'n versameling van klap, trap, sing en fluit. Die nege dansers doen hoogskop, spring en kronkel slangagtig saam – 'n uitbarsting van voortdurende beweging. Die nege kaal bolyf dansers is toegerus in tradisionele mynerdrag: bandanas, los broeke en knie-hoogte rubber Wellington stewels.

Hoewel vreugde die oorheersende noot is, is daar 'n ode aan Nelson Mandela en 'n lied oor sterwende mynwerkers saam met die "tong in die kies" "Ek is te sexy vir my stewels". In die loop van die 90 minute vertoning, skep die kunstenaars 'n mynskag op 'n uitgebreide stel "geskep deur Nigel Triffitt, die ontwerper-direkteur van die treffer, "*Tap Dogs*."

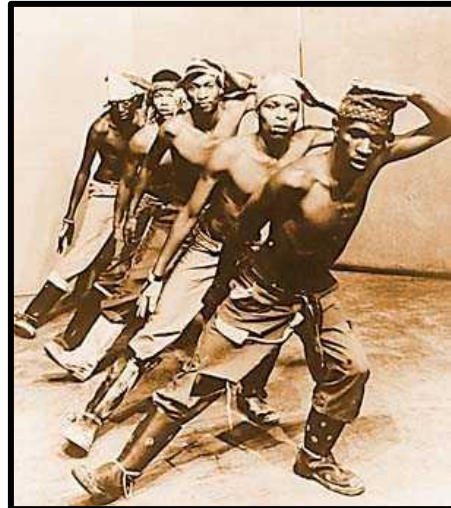
"Die storie van hierdie dansers het parallelle met die verhaal van die mynwerkers van die vorige eeu, se Harrison, 47. "Dit is twee verhale van wat mense moeilike tye oorkom het. Zenzi kan jou die koeëlgat in sy been wys, waar hy in die vroeë dae van die Soweto-onluste geskiet is."

“Dit doen ‘*Gumboot*’ ’n onreg aan om dit as deel van die “*Stomp*” – “*Tap Dogs*” perkussie genre, te sien voeg hy by. Dit is baie spesifiek deel van die politieke en sosiale ervaring van hierdie manne.”

Rubberstewel (gumboot) danse het ontstaan in die laat 1800's, toe die wit Suid-Afrikaanse regering die gedwonge skeiding van rasse afgedwing het om 'n voorsiening van goedkoop arbeid te verseker. Swart werkers is geboei in byna totale duisternis en is verbied om te praat.

Dansende mynwerkers

Omdat hulle geweier het om stilgemaak te word, het hulle klop-ritmes, met behulp van hul enkelkettings en die stewels wat hul gedra het wat hulle beskerm het teen die myne se besoedelde water wat die myne oorstrom het. 'n Nuwe perkussietaal het na vore gekom – 'n Morse-kode van spesies. Om dit te vergesel, het die mynwerkers danspassies ontwikkel om hulself te vermaak tydens hul beperkte “vrye tyd.”

“Jy gebruik jou hele liggaam as 'n instrument,” verduidelik Ncabashe, hoofkitaarspeler en sanger van die groep. Ons het meegeding in die plaaslike feeste en kom eerste elke keer. Ons droom was om op dit op te voer in die teater, eerder as by vlooiemarkte en winkelsentrums. Zenzi was die man wat gemaak het dat dit 'n werklikheid geword het.

Gumboot danse word gedoen nou opgevoer met kontemporêre musiek

Ncabashe, Thami Nkwanyana, Nicholas Nene, Themba Kort, Sipho Ndlela en Samuel “KK” Nene het eers begin optree in 1985 onder die naam Rishile en het dit later na die Rilishe Tradisionele verander. Dit is 'n mengsel van poësie, drama, sang en stamdanse. Hulle het geen klankstelsel, geen dekor of beligting gehad nie.

Die deurbraak het in 1997 gekom toe Harrison, toe die direkteur en uitvoerende vervaardiger van die Sydney, die dansers sien optree het. Hy was meegevoer deur die charisma van die opvoerders, die politiek van die rubbersteweldans en die aantrekkingskrag van die vertoning se oorspronklike liedjies.

“Hierdie manne is innoveerders op die manier waarop hulle 'n redelike algemene kunsvorm in Suid-Afrika hanteer”, se Harrison. Wat Michael Flatley se ‘*Riverdance*’ vir Ierse dansery gedoen, doen hulle nou vir rubbersteweldans – hulle vernuwe dit totaal. Ek pendel nou al sewe jaar na Suid-Afrika en het nog nooit gesien dat rubbersteweldans met kontemporêre musiek uitgevoer word nie. “*Gumboots*” is 'n aanvaarding van die verlede en 'n skepping van die toekoms.”

"*Gumboots*" het opslae gemaak by die Standard Bank Nasionale Kunsfees in Grahamstad, Suid-Afrika, alvorens hul na die Edinburg Fees in Augustus 1999 gegaan het. Daar is altyd daardie "hou jou asem op" oomblik wanneer jy wag om te sien of 'n opvoering buite sy normale kultuur gewaardeer word," sê Harrison.

"Om die dansers te sien groei en floreer in apartheid in post-Suid-Afrika was bevredigende", sê Harrison. Mbuli besit vandag 'n huis in 'n voormalige wit-uitbreiding in Johannesburg. Ander het voertuie gekoop, geld na hul gesinne gestuur en na familieledes omgesien. Met hul heel eerste salaris van "*Gumboots*" het die Nale broers 'n grafstene vir hul grootouers laat opsit en Harrison en Triffitt na die plegtigheid genooi.

"Hierdie dansers het dit reggekry om uit Soweto uit te beweeg," se Harrison. "Dit is waarvoor hul geveg het, die teater van sukses en resultate." Die uitdaging is om op die verhoog iets anders te doen noudat ons die regering het om teenoor te reageer nie.. In '*Gumboots*' is die antwoord: vermaak.

Die sukses van "*Gumboots*" het sy merk op die tuisfront gemaak en die kunsvorm gewild gemaak en sy status verhoog. "Miskien is dit nodig dat jy jou tuiste verlaat vir hulle om dit te waardeer," het Ncabashe gesê. "Nou doen die jonger generasie ook die dansvorm."

"*Gumboots*" demonstreer dat ander mense hul kultuur kan waardeer en verskaf aan jong mense 'n gevoel van moontlikhede" voeg hy by. "Dit is nie slegs 'n sing-en-dans opvoering nie, maar 'n voorbeeld van hoe ver ons kan gaan."

[Bron: <http://articles.latimes.com/2000/nov/19/entertainment/ca-54057/2>]

- 8.1 Watter tipe dansstyle word in die artikel genoem? Beskryf hoe dit in die storie uitgebeeld word. (3)
- 8.2 Watter tipe kleredrag word deur die dansers gedra en waarom word uitvoerings in sulke tipe klere opgevoer? (2)
- 8.3 Wanneer en waar het die dansstyl sy oorsprong, en hoe het dit ontstaan? (3)
- 8.4 Wat anders word in die spesifieke dans ingebring? Dink jy dat dit 'n positiewe of meer negatiewe invloed op die sukses van die opvoering het en waarom sê jy so? (2)
- 8.5 Skryf 'n paragraaf waarin jy jou gunsteling tipe dans beskryf. Maak seker dat jy verduidelik waarom jy daarvan hou en beskryf ook die danselemente wat dit so besonders maak. (5)

TOTAAL AFDELING B: 50

AFDELING C: DRAMA**VRAAG 9: MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

Kies die korrekte antwoord van die moontlike antwoorde vir elkeen van die onderstaande vrae. Skryf slegs die letter (A–D) van die korrekte antwoord langs die nommer (9.1–5.10) van die vraag, byvoorbeeld 9.11 D.

9.1 'n Vorm van drama wat op 'n hartseer noot eindig word 'n ... genoem.

- A riller
- B tragedie
- C komedie
- D musikaleblyspel (1)

9.2 Die voorstel van uitvinding, opmaak en opvoer met min of geen voorbereiding, staan as ... bekend.

- A opvoering
- B dramatiseer
- C improvisasie
- D karakterisering (1)

9.3 Opbou van afwagting in 'n opvoering staan as ... bekend.

- A stel
- B simbole
- C spanning
- D tydsberekening (1)

9.4 Wat word die verhoog genoem wat word deur drie kante omring word?

- A Tongverhoog
- B Prosceniumboogverhoog
- C Arenaverhoog
- D Oop verhoog (1)

9.5 'n Monoloog is 'n ...

- A tipe van opnamestelsel.
- B groeptoespraak waar akteurs saampraat.
- C geïmproviseerde toespraak.
- D lang toespraak deur een karakter voorgedra in 'n film of toneelstuk. (1)

9.6 Artikulasie verwys na ...

- A duidelike, hoorbare spraak.
- B die manier wat die liggaam van kant-tot-kant beweeg.
- C die rigting van die akteur se liggaam.
- D asemhalingsoefeninge.

9.7 Wanneer akteurs vir 'n kort rukkie tot stilstand kom in 'n opvoering staan dit as ... bekend.

- A tussenspel
- B tablo
- C die klimaks
- D infleksie

(1)

9.8 Roep en reaksie is 'n tegniek waar akteurs ...

- A vir die gehoor sing.
- B mekaar onderbreek vir beklemtoning
- C reageer in eenheid met 'n antwoord op 'n vraag of stelling
- D luister vir voorsê (souffleer)

(1)

9.9 Items wat op 'n verhoog gebruik word om tot 'n opvoering te verryk word ... genoem.

- A kostuums
- B elektriese-toestelle
- C beligting
- D rekwisiete

(1)

9.10 Watter stelling is ONWAAR?

- A Opwarming is belangrik vir elke drama-klas.
- B Die gehoor bestaan uit persone wat kyk of deelneem uit die kant.
- C Stem duidelikheid is belangrik sodat die gehoor kan hoor wat gesê word.
- D Mimiek is wanneer akteurs woorde opmaak.

(1)

VRAAG 10

10.1 Verduidelik in 'n paragraaf die verskillende rolle wat nodig is om 'n goeie drama-opvoering te produseer. Bespreek wat elke persoon doen en hoe dit die produksie as 'n geheel beïnvloed. (5)

10.2 Kyk na die volgende DIAGRAM van 'n verhoog:

Gordyn

10.2.1 Wat stel dit voor en waarom is dit belangrik? (4)

10.2.2 Teken die diagram van die verhoog en benoem die dele genummer 1–12. (½ x 12) (6)
[15]

VRAAG 11

11.1 Verbeel jou die drama-onderwyser is afwesig weens siekte. Hy het jou gevra om die klas te laat opwarm voor die einde van die kwartaal se groepopvoering. Wat sal jy doen om die liggaam op te warm?

Werk: Dink aan een elk van die volgende:

Fisiese ontwikkeling; ontspanning; energiewekkende en konsentrasie aktiwiteite (7)

11.2 Deur middel van voorbeelde verskaf redes waarom dit belangrik is om jou stem “op te warm”. (3)
[10]

VRAAG 12

Lees die volgende artikel en beantwoord die onderstaande vrae.

By Anaïs Mutumba on 3 January, 2014

Nelson Mandela het gesê dat hy Idris Elba vir homself aangesien het toe hy 'n gedeelte van die film *Mandela: Long Walk to Freedom*. Miskien was dit die medikasie (hy is net uit die hospitaal ontslaan met 'n longinfeksie) of was dit simbolies hoeveel Elba Mandela se manier van optree vertolk het. Gebaseer op Mandela se 1995 gelyknamige outobiografie. poog hierdie biopsie om die siel agter die man te omsluit van die merkwaardige verhaal van sy reis van plaasseun tot president.

Die film dek Mandela se vroeë lewe, mondigwording, onderwys, werk as 'n ambisieuse prokureur en 27 jaar op Robbeneiland. Die 2 uur 20 minute rolprent gaan gebuk onder sy reusetaak en strompel langs die pad na die eindstreep. Belangrike karakters word eendimensioneel, te danke aan die tydbeperkinge, en dit blyk asof Mandela eiehandig die onderdrukkend regime tot 'n val gebring het.

Sommige inligting ontbreek, en sommige gebeurtenisse is oor-gedramatiseer, maar eindelik is dit nie ver weg van die onaangename waarhede van die ANC se gewelddadige stryd teen apartheid en Mandela se vrouejagtery en mislukte huwelike. Dit bring nie net eer aan die ikoon, maar bring menslikheid na vore en is op sy beste in die intieme oomblikke met Winnie (Naomie Harris), sy kinders, sy mede-ANC-veldtogwerkers, en selfs sy gevangenes.

Daniel Day-Lewis het 'n moeilike taak gespeel as een van Amerika se mees geliefde president in *Lincoln*, maar terwyl hy bewegegruimte gehad het (niemand het geweet hoe eerlik Abe gepraat het nie), Elba het egter nie. Hy het die moeilike taak van die navolging van iemand wat so goed bekend en gerespekteer is van Suid-Afrika aan die wêreld. In 'n rol, aanvanklik oorweeg vir Denzil Washington, vang Elba Mandela se stem, aksent, self-bespottende humor, gang en maniertjies so briljant dat dit byna moeiteloos gelyk het. Naomie Harris is uitstekend, rou, passievol as sy sielsgenoot en latere politieke mededinger Winnie, en soos Harris erken "die moeilikste ding wat ek nog ooit gedoen het." Met die hulp van die dialoog-afrigter Fiona Ramsay, laat die twee Britse spelers jou amper glo dat hul boorlinge is.

Direkteur Justin Chadwick en draaiboekskrywer William Nicholson het 'n moeilike taak reggekry om 'n roerende verhaal van die apartheid ikoon te produseer. Hy mag dalk nie die enigste bydraer wees nie, maar hy het 'n belangrike rol gespeel in die oplossing wat die oorlog vermy het. Die kinematografie deur Lol Crawley is uitstekend en het my heimwee laat voel. Die deurspek van die werklike beeldmateriaal, historiese oomblikke en terugflitse na sy kinderdae is waar Chadwick die cliché's in filmmaak vermy. Ondanks die wete hoe die storie uitspeel, was hy tot tranes beweeg. Sy vergewende aard en kalm houding is al hoe meer prysenswaardig as Winnie se ywerige reaksie wat die meer verstaanbare een sou wees.

“Nie een is gebore met haat vir ’n ander persoon as gevolg van die kleur van sy vel of sy agtergrond of sy godsdiens nie. Mense moet leer om te haat, en as hulle kan leer om te haat, kan hulle geleer word om lief te hê, want liefde kom meer natuurlik aan die mens se hart”. – Nelson Mandela.

Dit het sy foute, dit is nie heeltemal vratte-en-al in sy poging om respektvol te bly aan die voormalige Suid-Afrikaanse president en Winnie (’n konsultant van die projek). Die foute is van so ’n aard dat dit oor die hoof gesien kan word. Miskien is dit omdat ek in Suid-Afrika grootgeword het en dit is deel van my storie, of dalk is dit ’n diep roerende weergawe van die man wat, teen alle verwagtinge, vir gelykheid vir almal. baklei het.

Na sy dood sal Mandela nog altyd vereer word en die fliek is een manier om die wysheid en die opoffering van een van die mees inspirerende leiers van die 20ste eeu in sy soektog na vryheid te gedenk.

Rus in vrede Madiba – en dankie.

[Bron: <http://www.thesouthafrican.com/entertainment/film-review-mandela-long-walk-to-freedom-an-emotive-story-that-stumbles-along-the-way.htm>]

- 12.1 Verduidelik waarom ’n film onder dramakunste klassifikasie val? Verskaf ’n voorbeeld van ’n drama wat deel van ’n drama-kuns is (3)
- 12.2. Watter karaktereienskappe het Elba so goed uitgebeeld dat Mandela gedink het dat hy homself sien? (2)
- 12.3 Beskryf die film. (3)
- 12.4 Wat het die rolprentoperakteur gedoen wat die skrywer hartseer gemaak het? (3)
- 12.5 Wie is die direkteur en die draaiboekskrywer en wat presies doen elkeen? (2)
- 12.6 Waarom is die film so belangrik oomblik in die geskiedenis? Dink jy dat die film ’n sukses is? (2)

[15]

TOTAAL AFDELING C: 50

AFDELING D: MUSIEK**VRAAG 13: MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

Kies die korrekte antwoord van die moontlike antwoorde vir elkeen van die onderstaande vrae. Skryf slegs die letter (A–D) van die korrekte antwoord langs die nommer (13.1–13.10) van die vraag, byvoorbeeld 13.11 D.

13.1 In watter deel van die instrumentfamilie behoort die oboe?

- A Snaarinstrument
- B Houtblaasinstrument
- C Strykinstrument
- D Koperblaasinstrumente (1)

13.2 “*Fortissimo*” is ’n musikale term wat na die ... verwys.

- A tempo van die musiek
- B artikulasie van die musiek
- C dinamiek van die musiek
- D uitdrukking van die musiek (1)

13.3 Die derde noot op ’n note-skaal is as die ... bekend.

- A mediant
- B dominant
- C tonika
- D super-tonika (1)

13.4 Die tydmaatteken aan die begin van ’n musiek melodie wat aandui hoeveel daar in ’n toonleer voorkom, word ... genoem.

- A Toonsleutel
- B Blankskrif/Notebalk
- C Maat
- D Tydmaatteken (1)

13.5 Die laagste stemtoon word ... genoem.

- A sopraan
- B tenoor
- C bas
- D alt (1)

13.6 Hoeveel kruis-note is daar in B-majeur?

- A 5
- B 1
- C 4
- D 3 (1)

13.7 Hoe hoog of laag 'n noot klink staan as ... bekend.

- A toon
- B toonkleur
- C toonhoogte
- D melodie

(1)

13.8 'n Viool is 'n instrument wat 'n geluid maak wanneer ...

- A 'n string/akkoord bespeel word.
- B 'n stukkie vel of membraan bespeel word.
- C lug daardeur geblaas word.
- D elektrisiteit gebruik word vir krag.

(1)

13.9 "Allegro" beteken die musiek moet ... gespeel word.

- A baie stadig
- B stadig
- C vinnig
- D vir 'n tweede maal

(1)

13.10 Een van die redes waarom opwarming voor optrede belangrik is, is ...

- A die instrument mag breek, want dit is te koud.
- B sommige instrumente benodig opwarming.
- C dit verskaf struktuur aan die les.
- D jy kan vinnig voor die les of die opvoering oefen.

(1)

[10]

VRAAG 14

Bestudeer die volgende musiekstuk en beantwoord die onderstaande vrae.

- 14.1 In watter sleutel is die musiekstuk geskryf? (1)
  - 14.2 Watter ander naam kan aan die tydmaat gegee word? (1)
  - 14.3 Wat is die benaming van die laaste noot in die musiekstuk? (1)
  - 14.4 In watter soortteken is die musiekstuk en watter musiekinstrument kan dit bespeel? (1)
  - 14.5 Verskaf 'n aanvaarbare tempo-indikasie en maak gebruik van 'n musiekterm en verduidelik die betekenis. (2)
  - 14.6 Die musiekstuk begin sag in lyn 1 en eindig baie hard in die laaste lyn. Dui dit aan deur middel van die musiek direksie simbool wat jy sal plaas onder die musiek. (1)
  - 14.7 Verskaf die toonhoogte van die note genommer (a) en (b). (2)
- [10]**

VRAAG 15

- 15.1 In 'n kort paragraaf, verduidelik die verskil tussen die gebruik van notebalk notasie en die tonika solfa-sisteem van notasie. (5)
  - 15.2 Benoem die VYF Hornbostel-Sachs instrument klassifikasies. In 'n kort sin, beskryf elkeen en verskaf 'n voorbeeld van 'n instrument wat onder die klassifikasie val. (5)
- [10]**

VRAAG 16

16.1 Maak gebruik van manuskrippapier en skryf die volgende:

16.1.1 G-majeur (1)

16.1.2 D-majeur (1)

16.2 Maak gebruik van manuskrippapier en skryf die volgende note deur gebruik te maak van lyne.

16.2.1 Die tonika driekante van F-majeur in die diskantsleutel. (1)

16.2.2 Die dominante driekante van C-majeur in die bassleutel. (1)

16.3 Gebruik manuskrippapier en dui die volgende intervalle aan.

16.3.1 Derde majeure in C-majeur in die diskantsleutel. (1)

16.3.2 Volmaakte vyfde in G-majeur in die bassleutel. (1)

16.4 Gebruik manuskrippapier en dui die volgende note aan deur die dwarsbalklyne te gebruik.

16.4.1 Die E bokant die diskantsleutel notebalk. (1)

16.4.2 Die D onderkant die bassleutel notebalk. (1)

[8]

VRAAG 17

Lees die volgende artikel en beantwoord die onderstaande vrae.

‘LION KING’ KOM HUIS TOE: SUID-AFRIKA

May 11, 2007 | deur Michelle Faul | Associated Press

JOHANNESBURG, SUID-AFRIKA — Met ’n ontploffing van dromme, het die “*The Lion King*” teruggekeer na sy kulturele wortels en sy verhaal van sluipmoord, staatgreep en hongersnood, die vernietiging van ’n nasie en die hoop vir die hele wedergeboorte van ’n nasie en die hoop vir die hele wedergeboorte om ’n spesiale resonansie in Afrika te vind.

Die eerste produksie met slegs ’n Suid-Afrikaanse rolverdeling, ’n paar nuwe kostuums, choreografie en liedjies, belooft om ’n groot indruk op die vasteland se uitvoerende kunstetoneel te maak soos die teater aanpassing van Disney se geanimeerde film gedoen het, toe dit 10 jaar gelede op Broadway geopen het.

Om te wees in Suid-Afrika vir hierdie produksie is die verwesenliking van ’n droom wat ek al tien jaar het,” het direkteur Julie Taymor gesê. “Soos ‘*The Lion King*’ groter as Broadway uitgebrei het, het ek geweet dat dit sy wortels stewig in Suid-Afrika sal hou en ... Ek is trots om te sê dat ons nou, ons het die vertoning huis toe gebring.”

Dit is ’n professionele tuiskoms vir Lebo M, die Suid-Afrikaanse Grammy-bekroonde komponis en verwerker wat sy debuut sal vier as ’n kommersiële produsent met die nuwe produksie in vennootskap met die Suid-Afrikaanse teater impresario, Pieter Toerien. Meer as \$10 miljoen is belê, het Lebo gesê.

Hy het gesê sy vennootskap met Toerien, wat wit is, wat simbolies van die nuwe Suid-Afrika, selfs as “*The Lion King*” storie hom herinner aan die vorige rasgeskeide, gesegreerde, wit geregeerde land wat tienduisende, insluitend homself, in ballingskap gedwing het en waar duisende gesterf het voor Nelson Mandela en sy African National Congress demokraties as die heersende party in 1994 verkies is.

Taymor en Lebo het tydens repetisies by die Pretoria Staatsteater gepraat, waar, vir die eerste keer in jare, hulle saam gerepeteer het. Die direkteur het gesê sy was byna tot trane beweeg, terwyl Lebo gesê het hy “huil binnekant” wanneer hy met die kinders in die rolverdeling oor die betekenis van die musiekbyspel praat.

“Oombliklik het dit my getref dat hierdie kinders nie eens in die teater kon gewees nie (ingevolge ras verdeelde Suid-Afrika) want hulle is swart, en nogtans is ons hier in ’n baie betekenisvolle historiese tydperk, wat die ‘King’ terug huis toe bring na ’n plek wat veronderstel was om ’n uitsluitlike wit bastion te wees.”

Vir Lebo, was sy musiek ook beïnvloed deur die evangeliese ritmes en harmonieë wat hy in Afro-Amerikaanse kerke geleer het terwyl hy in ballingskap was. Hy woon nou saam met sy vrou en seun en beweeg tussen Los Angeles en Suid-Afrika.

Vir die kind akteurs, het Lebo 'n parallel tussen die tuiskoms van Simba, die verontagsaamde leeuwors en Mandela se bevryding van 27 jaar in die tronk en die oornam van die land, getrek. Lebo het gesê dat hy wou hê die kinders moes verstaan hoe Mandela "deur die stryd van die mensdom en die mense van Suid-Afrika, geïnspireer was".

Suid-Afrika se 47,5 miljoen mense is bevry van die wit minderheidsregering maar die oorgrote meerderheid bly onbemagtig tot so 'n mate wat help om misdaadvlakke wat alreeds tussen die hoogste van die wêreld is, te laat styg.

Maar "*The Lion King*", met die liedjies van Elton John en die lirieke van Tim Rice sowel as Lebo M, gaan alles oor betowering – ongelooflike poppe en asemrowende kostuums en fantastiese maskers wat die mense na hul asem sal snak.

"*The Lion King*" is al deur 34 miljoen mense wêreldwyd gesien. Behalwe Johannesburg, is dit ook opgevoer in New York, Londen, Hamburg, Duitsland, Tokio, Sjanghai, Seoel en sal binnekort in Parys open.

[Bron: <http://articles.latimes.com/2007/may/11/entertainment/et-lionking11>]

- 17.1 Watter tipe opvoering word in die artikel beskryf? Verskaf 'n definisie daarvan. (2)
  - 17.2 Deur wie is die lirieke en liedere van die "*The Lion King*" geskryf? (2)
  - 17.3 Wie is Lebo M en wat is sy rol in die produksie? (2)
  - 17.4 Watter tipe musiek het Lebo M in Amerika beïnvloed? Waarom was hy in Amerika? (2)
  - 17.5 Hoe het die teatrale afdeling van "*The Lion King*" tot stand gekom? Waar word dit nog opgevoer? (2)
- [10]

TOTAAL AFDELING D: 50

TOTAAL VAN 2 AFDELINGS DEUR LEERDERS BEANTWOORD: 50

GROOTTOTAAL (50 + 50): 100

A4 Papier vir AFDELING A: VISUELE KUNS

Manuskrippapier vir AFDELING D: MUSIEK

